گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۴۵۸۲۳۰
شنبه ۹ مهر ۱۴۰۱ ۹:۲۷

گفتگو با مدیر عامل نخستین شرکت صادر کننده کاتالیست از ایران؛

خودباوری و نگاه حمایتی مدیران لازمه توسعه صنعت کاتالیست

کاتالیست‌ها یکی از پرکاربردترین و شاید مهم ترین موادی هستند که امروزه در صنایع مختلف، مورد استفاده قرار می‌گیرند. تقریبا تمام واکنش‌های شیمیایی صنعتی که برای تولید مواد اولیه یا تولید محصول نهایی وجود دارند در چرخه فرایندی خود از کاتالیست استفاده می‌کنند، به طوری که می توان گفت کاتالیست نقشی در تولید تمام محصولاتی که در اطراف خود می‌بینیم داشته است.

به گزارش خبرنگاران گروه علم و فناوری گزارش خبر، شرکت دانش‌بنیان گسترش کاتالیست ایرانیان (ICD) یک شرکت پیشرو در تولید کاتالیست‌های صنعتی است که از زمان تاسیس در سال ۱۳۹۰ تاکنون، به‌عنوان تولیدکننده‌ای انحصاری و رهبری ملی در رشته تولید کاتالیست اسید سولفوریک فعالیت کرده است.
کسب و کار اصلی گسترش کاتالیست ایرانیان، توسعه، تولید و بازاریابی فروش انواع کاتالیست‌های صنایع شیمیایی، فولاد، نفت، گاز و پتروشیمی است. این شرکت با تکیه بر نیروی انسانی متخصص خود در واحد تحقیق و توسعه، تاکنون توانسته است به دانش فنی تولید انواع کاتالیست‌های اسید سولفوریک و ریفورمینگ دست یابد.
وضعیت صنعت کاتالیست در دنیا، بومی سازی این صنعت در ایران و چالش های پیش روی آن و فعالیت شرکت گسترش کاتالیست ایرانیان، محورهای گفتگوی ما با محمد حسین مولوی زاده، مدیرعامل کاتالیست ایرانیان است که مشروح آن را می‌خوانید:

در حال حاضر صنعت کاتالیست در دنیا در چه وضعیتی قرار دارد؟
آخرین پیش‌بینی‌های مصرف کاتالیست در سطح جهان که توسط موسسه catalystgroup در ماه مه سال ۲۰۲۰ صورت گرفته است، نشان می‌دهد که ارزش بازار جهانی کاتالیست در سال ۲۰۲۲ به میزان ۳۶.۲ میلیارد دلار و با توجه به توسعه صنایع مصرف‌کننده کاتالیست، این عدد در سال ۲۰۲۵ به ۳۹.۱ میلیارد دلار خواهد رسید.
در این میان بیشترین سهم مصرف کاتالیست به ترتیب در بازارهای صنایع پالایش نفت، محیط‌زیستی، صنایع پتروشیمی و شیمیایی و پلیمری خواهد بود. نکته حائز اهمیت در این گزارش، رشد سالانه ۴.۲ درصدی مصرف کاتالیست در بخش صنایع پتروشیمی و صنایع شیمیایی تا پایان سال ۲۰۲۵ است.
همچنین به دلیل رشد جمعیت و قوانین سختگیرانه زیست محیطی و صنعتی شدن روز افزون، بیشترین رشد بازار مصرف کاتالیست در حوزه صنایع پالایشگاهی نیز در منطقه APAC اتفاق خواهد افتاد که شامل مناطق آسیای شرق و اقیانوسیه خواهد بود. گفتنی است که بیش از ۵۰درصد از تولیدات این بازار توسط ۱۰ شرکت تولیدکننده کاتالیست در جهان تامین خواهد شد.
کدام کشور ها مهم ترین فعالان صنعت کاتالیست در جهان هستند؟
از مهم‌ترین بازیگران صنعت کاتالیست در سطح جهان می‌توان به شرکت جانسون متی انگلیس اشاره کرد که از آن به‌عنوان رهبر کاتالیست جهان یاد می‌شود به‌طوری‌که بیش از ۴۰درصد کاتالیست‌های حوزه پالایشگاهی را تولید می‌کند و از هر سه خودرویی که تولید می‌شود یک خودرو به کاتالیست‌های این شرکت مجهز است.
در سال میلادی قبلی، ارزش تولیدات این شرکت بیش از ۳.۹ میلیارد دلار گزارش شده است که ۴۵درصد از گردش مالی این شرکت را فروش کاتالیست و تکنولوژی‌های کاتالیستی تشکیل می‌دهد. البته قابل یادآوری است که به دلیل تاثیرات منفی بحران کرونا، این شرکت نیز با ۵درصد کاهش در حجم فروش خود مواجه شده است.
علت این کاهش چیست؟
اکنون مصرف جهانی فرآورده‌های نفتی به پایین‌ترین سطح خود طی چند دهه اخیر رسیده است؛ زیرا مهم‌ترین اثری که طی دو سال اخیر به بخش صنعت پالایشگاهی و به تبع آن مصرف کاتالیست تحمیل شد، کاهش تقاضا برای سوخت‌های حوزه حمل و نقل و بخش لجستیک جهانی به دلیل شیوع بحران کرونا بود؛ از طرفی به دلیل کاهش تقاضا در بازارهای کالاهای لوکس که همچنان در مرحله ریکاوری قرار داشته و به مرحله ترمیم نرسیده‌اند، تقاضا برای خرید خودرو نیز در سطح پایینی قرار داشته و از این بابت نیاز به محصولات پالایشگاهی به سطح قبلی خود در سال ۲۰۱۸ بازنگشته است.
طبق پیش‌بینی‌های انجام شده، در همین شرایط، این وضعیت برای صنایع پتروشیمی و شیمیایی بهتر ولی نامتقارن خواهد بود که بیشترین رشد در بازار گاز سنتز است، زیرا تقاضا برای هیدروژن از شدت بالایی برخوردار خواهد بود. لازم به توضیح است که بیش از ۶۰درصد سهم فروش کاتالیست توسط سه شرکت برتر تولیدکننده در این صنعت را نیز کاتالیست‌های فرآیند تولید گاز سنتز تشکیل می دهد.
بومی‌سازی این کالای استراتژیک در ایران چگونه و از چه زمانی آغاز شد؟
مسیر بومی‌سازی کاتالیست در کشور به نخستین نامه‌نگاری‌هایی بازمی‌گردد که در سال ۱۳۷۹ و در ساختمان وزارت نفت صورت پذیرفت. دستور و امضای مدیر وقت شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران برای اعطای ۵ پروژه تولید کاتالیست و جاذب در داخل کشور و تولید نیاز ۵ ساله پالایشگاه‌های کشور و خرید تضمینی محصول تولید شده به شرط اخذ تاییدیه‌های پژوهشگاه‌های صنعت نفت، حمایت مذکور را شامل می‌شد.
در آن زمان از سوی وزارت نفت کشور دستورات لازم به کارگروه‌های مربوطه برای جمع‌آوری اطلاعات از شرایط عملیاتی واحدهای مصرف‌کننده کاتالیست و نیز میزان مصرف کاتالیست به طور سالانه و مشخص کردن پرمصرف‌ترین و گران‌ترین کاتالیست‌ها ابلاغ شد و گزارش‌هایی از پژوهشگاه‌ها، بخش‌های خصوصی و متخصصان دارای تجربه در حوزه تحقیق و توسعه کاتالیست، گردآوری شد.
نخستین قراردادهای پژوهشی و تحقیقاتی با شرکت‌های داخلی در حوزه بومی‌سازی کاتالیست در سال ۱۳۸۶ منعقد شد. پنج محصول، شامل کاتالیست ریفرمینگ اولیه با بخار آب، جاذب اکتیوآلومینا ، کاتالیست مراکس و کاتالیست شیفت گاز- آب در دمای پایین LTSC که در فرآیندهای پتروشیمی مثل پتروشیمی های آوره و آمونیاک و تولید گاز هیدروژن و پالایشگاهی استفاده می‌شود، از طرف شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران و با

امضای آقای مهندس نعمت‌زاده و برای تحصیل دانش فنی و تجاری‌سازی آنها و رفع نیاز تامین ۵ ساله پالایشگاه‌های کشور به شرکت‌های ایرانی سپرده شد.

بومی سازی کاتالیست چه مزایایی برای کشور داشته است؟

بومی‌سازی کاتالیست در نگاه کلان و طی دو دهه اخیر باعث کسب مزایای ارزشمندی مثل جلوگیری از فشارهای تحریمی، شکستن انحصار یک یا چند تولیدکننده خارجی، ایجاد شرایط رقابتی کیفی و قیمتی، عدم وابستگی به خارج، جلوگیری از خروج ارز، ایجاد اشتغال، افزایش تولید ناخالص، ایجاد تکنولوژی‌های پیشرفته و توانمندی‌های صادرات برای کشور شده است.

در حقیقت ایران به واسطه منابع نفت و گاز فراوانی که دارد، از مجتمع‌های پتروشیمی، پالایشی و فولاد فراوانی برخوردار بوده که این خود عاملی برای توجه خاص شرکت‌های صاحب تکنولوژی فرآیندهای کاتالیستی به ایران از زمان کشف نفت در کشور است. ایران از این بابت یکی از قطب‌های مصرف کاتالیست در جهان و بازار جذابی به شمار می‌آید به‌طوری‌که پذیرش رقیب در این بازار از سوی شرکت‌های کاتالیستی با مقاومت و نیز ابتکار عمل‌هایی روبه‌رو خواهد بود.

در بازار کاتالیست ایران به واسطه فعالیت بیش از ۵۰ ساله شرکت‌های خارجی مثل تاپسو دانمارک،سودکمی و BASF آلمان، جانسون متی انگلیس، سودکمی هند، Clariant و Albemarle و UOP آمریکا، علاقه‌ای به فعالیت شرکت کاتالیست‌ساز ایرانی وجود نداشت. از این رو شرکت‌های خارجی با اعمال فشارهایی چون دامپینگ قیمت، عدم همکاری و اعمال فشار در تحویل سایر کاتالیست‌هایی که در داخل تولید نمی‌شد، صنایع کشور را تحت فشار قرار می‌دادند

چه چالش‌هایی پیش روی صنعت نوین کاتالیستاست؟

بومی‌سازی صنعت کاتالیست در ایران، یکی از نمونه‌های موفق در حوزه اقتصاد مقاومتی شناخته می‌شود که در دوران ضرورت صنایع کشور از ثمرات این اقدام ملی بهره‌مند می‌شوند؛ اما هر صنعت نوینی در ابتدای عمر سازمانی خود با چالش‌ها و تهدیدهایی روبه‌رو می‌شود که می‌تواند آن را با مشکلات بزرگی روبه‌رو سازد، صنعت کاتالیست کشور نیز در این حوزه با مواردی مثل عدم وجود خودباوری در برخی از مدیران مصرف‌کننده نسبت به توانایی‌های متخصصان داخلی، مشکلات قانونی در حمایت از حق ثبت اختراع و محرمانگی دانش فنی، دامپینگ قیمتی رقبای خارجی برای حفظ و افزایش سهم بازار روبه‌رواست.

به‌عنوان مثال در رابطه با دامپینگ قیمتی، با ظهور شرکت‌های ایرانی، قیمت کاتالیست‌هایی که شرکت‌های ایرانی تولید می‌کردند، از سوی شرکت‌های خارجی گاهی به نصف کاهش پیدا کرد که حتی با اعمال فشار، فروش سایر کاتالیست‌ها را به شرط عدم خرید از شرکت‌های ایرانی تولیدکننده کاتالیست اعلام می‌کردند؛ اما در مقابل این شرکت‌های ایرانی با تغییر استراتژی کسب و کار خود، به ایجاد مزیت‌های رقابتی در تولید محصولی با مشخصات کیفی بالاتر پرداخته و با افزایش خدمات پس از فروش و نیز کاهش قیمت تمام شده محصولات تولیدی از طریق داخلی‌سازی منابع تهیه مواد اولیه، اتوماسیون‌سازی خطوط تولید، افزایش ظرفیت تولید و کاهش هزینه‌های سربار و نیز تغییر تکنولوژی تولید و فرمولاسیون‌های تولید کاتالیست و نیز توسعه سبد محصولات خود توانسته‌اند اثر دامپینگ و تلاش‌های شرکت‌های خارجی را تا حد بالایی خنثی کنند؛ اما همچنان سهم حمایت دولت و شرکت‌های مصرف‌کننده در این میان خالی است.

شرکت دانش‌بنیان گسترش کاتالیست ایرانیان در این حوزه چه نقشی ایفا میکند؟

این شرکت تولید کننده ۸ کاتالیست در حوزه های فولادی و پتروشیمی میباشد و در حال صنعتی سازی ۴ کاتالیست دیگر در حوزه پتروشیمی میباشد که ان شا … از سال آینده تولید صنعتی صورت میگیرد.

شرکت دانش‌بنیان گسترش کاتالیست ایرانیان با افتخار اولین صادرکننده ایرانی کاتالیست است که در سال ۱۳۹۳اولین صادرات را انجام داد و در حال حاضر با حضور در نمایشگاههای بین المللی داخلی وخارجی در تلاش هستیم تاسهم صادرات محصولات خود را افزایش دهیم.

محصولات این شرکت، کاتالیستهای احیای مستقیم آهن فعال ،نیمه فعال وخنثی و کاتالیست سولفورزدا که در تولید آهن اسفنجی مجتمع های فولادی استفاده میشود و۲محصول کاتالیست پنتااکسید وانادیوم بالا و وانادیوم پایین که قابل کاربرد در صنایع شیمیایی میباشد و کاتالیست های ریفرمینگ بخار آب اولیه و ثانویه مورد مصرف صنعت پتروشیمی را در سبد محصولات خود دارد.

شرکت هایی مانند فولاد مبارکه اصفهان ،فولاد خوزستان طرف قراردادکاتالیست ایرانیان بوده اند و یک محموله نیز به شرکت آهن و فولاد گل گهر تحویل شده که قرار است در اولین بارگذاری مورد استفاده قرار گیرد.

با توجه به دانش بنیان بودن شرکت، ونام گذاری امسال به عنوان دانش بنیان، درخواست شما از سیستم های حاکمیتی برای حمایت از فعالیت شما چیست؟

ارزش بازار کاتالیست در حوزه فولاد با احتساب پروژهای جاری حدود صد میلیون یورو است که امروزه با ظرفیت وپتانسیل های ایجاد شده، تقریبا همه آن توسط تولیدکنندگان داخلی قابل تامین است.البته اگر حجم مبادلات مالی صنعت کاتالیست را با صنایع مرتبط با آن چون فولاد یا پتروشیمی مقایسه کنیم شاید به نظر کوچک بیاید اما اهمیت آن به شدت برای همه صنایع بالاست ،قطعا در صورت نبودن کاتالیست صنایع بزرگی همچون صنایع پتروشیمی وفولاد در ایران با مشکل مواجه می شوند به این خاطر مسیر اقتصاد مقاومتی وخودکفایی ازصنایع کوچکی چون کاتالیست می گذرد.

مهم ترین برنامه سال جاری شرکت چیست؟

افزایش کیفیت محصولات وتطابق با استانداردهای کیفی جهان، برآورده سازی الزامات وافزایش رضایتمندی مشتریان، افزایش تنوع تولید و سبد محصولات ومنبع یابی جهت گسترش بازار، افزایش سطح آگاهی کارکنان وحفظ منابع انسانی، افزایش اشتغال زایی پایدار، افزایش ظرفیت وخطوط تولیدی از جمله برنامه های شرکت میباشند.